

organizirano najprej v obliki vlaganj na nacionalni ravni, pa tudi neposredno na nivoju uporabnikov — turističnih društev, organizacij in posameznikov. Zato bo morda počasi vdrlo tudi v našo planinsko zavest dejstvo, da z morebitno vstopnino v park ne bo prizadeto naše doživetje ali okrnjena lepota parka, temveč bo s tem lažje varovati tisto, kar nam daje identiteto, planinstvu in planinski organizaciji.

Stvari se sicer opazno premikajo na bolje, kar je že rezultat timskega dela več strokovnjakov. Vendar so zaenkrat še vedno hitrejši negativni procesi. Obstaja pa močan izziv (ali nemara zadnja možnost), da bi ta prostor funkcionalno uredili in začeli reševati vsaj glavne probleme v njem do prihodnjega leta, ko bo na divjih vodah Soče prizorišče svetovneoa prvenstva v kajakaštvu na divjih vodah. To je idealen časovni vhod v Evropo 1992, saj je Trenta najbližja zahodni Evropi in zato tudi zelo dober vhod vanjo — ali pa izhod. Gotovo je, da v prihodnje planina ne bo

več simbolizirala naših gora. Ta simbol lahko ohranimo v naši zavesti s planinsko fotografijo, raziskavami in planinsko vzgojo v ožjem in širšem pomenu besede. Toda stvari se zapletajo že prav na začetku, ko naš najboljši planinski fotograf Jaka Čop ne more dobiti založnika za knjigo z izborom svojih najboljših fotografij o Trenti...

* * *

Pomembnejša literatura z obravnavano tematiko:

Kozorog, E. (1988): Analiza spremembe kulturne krajine, diplomatska naloga, Gozdarska fakulteta, Ljubljana.

Križner, N. (1972): Planinsko naselje v porečju zgornje Soče, Goriški letnik, Nova Gorica.

Tuma, H. (1924): Naše planine, Jadranski almanah.

* (1987): Celovit razvoj Trente, Zavod za razvoj in plan, Tolmin.

ZIMA 1988/89 NA KREDARICI

TAKO SUHE ZIME ŠE NISMO DOŽIVELI

FRANCE BERNOT

Zima v meteorološkem smislu obsega mesece december, januar in februar. Dolgoletni zimski temperaturni povpreček Kredarice (1956—1985) znaša — 8,1^o, temperaturni povpreček zime, ki se je pravkar iztekla, pa je znatno višji, saj znaša — 4,4^o. Pozitivni temperaturni odklon znaša potemtakem kar 3,7^o. V padavinskem pogledu je bila zima izredno suha. Dolgoletni zimski padavinski povpreček znaša 324 mm, v minulih treh zimskih mesecih pa je skupno padlo samo 150 mm padavin, kar je samo 46 % od normalne zimske množine moče. Podrobnosti po posameznih mesecih so naslednje:

Decembrski temperaturni povpreček, ki je znašal — 6,4^o, je bil za 0,4^o nad dolgoletnim povprečkom, ki znaša — 6,8^o. Januarja je bilo najtopleje, saj je njegov mesečni temperaturni povpreček znašal samo — 2,7^o; bil je kar za 5,8^o nad normalnim januarskim povprečkom obdobja 1956—85, ki znaša — 8,9^o. V naših gorah je februar najhladnejši mesec v letu. Letošnji februarski temperaturni povpreček pa je znašal samo — 4,0^o. Februar je bil kar za 4,9^o pretopen v primerjavi z dolgoletnim povprečkom, ki znaša — 8,9^o.

Absolutne mesečne ekstremne temperature zimskih mesecev so bile v mejah doslej znanih temperaturnih ekstremov. Maksimalne temperature so znašale v decembru 3,9^o (dne 23. decembra), 7,1^o dne 16. ja-

nuarja in 6,6^o dne 1. februarja. Za primerjavo naj služijo najvišje doslej izmerjene temperature Kredarice: 3. decembra 1935 je znašala temperatura zraka 9,8^o, 7. januarja 1983, 7,6^o, 29. februarja 1976 pa 9,4^o.

Najnižje temperature posameznih mesecev so bile — 21,4^o dne 16. decembra (abs. min. — 25,3^o dne 23. 12. 1962), — 10,9^o dne 6. januarja (abs. min. — 28,3^o dne 7. 1. 1985) in — 15,0^o dne 15. februarja (abs. min. — 27,7^o dne 15. 2. 1965). Navedeni mesečni temperaturni povpreček ter absolutni mesečni temperaturni ekstremi (maksimalni in minimalni) v primerjavi z normalnimi vrednostmi kažejo, da je bila zima na Kredarici pa tudi drugod v naših gorah dosti pretopla.

Oblačnost in trajanje sončnega sija sta si v obratnem sorazmerju: bolj je oblačno, manj je sončnega sija. Velja pa tudi naspotno. — Decembrski povpreček mesečne oblačnosti je znašal 4,5 desetih pokritosti neba; bil je pod normalno vrednostjo, ki znaša 5,5. Sonce je v tem mesecu — po heliografskih registracijah — sijalo 118 ur, kar je 44 odstotkov maksimalnega možnega trajanja sončnega sija v tem mesecu na Kredarici. Januarja se je stopnja oblačnosti zelo znižala; znašala je samo 1,5 desetine pokritosti neba, njen dolgoletni povpreček za ta mesec pa znaša 5,5 desetih pokritosti neba. Zato je sonce obsevalo Kredarico kar 204 ure, kar je 72 odstotkov maksimalnega trajanja sončnega sija v ja-

nuarju. Tako visok odstotek je izjemna vrednost. Tudi februarja je bila stopnja pokritosti neba pod normalno vrednostjo; znašala je 4,2 desetine pokritosti neba, medtem ko dolgoletni povpreček znaša 5,6 desetine pokritosti neba. Sončnega sija je bilo precej manj, samo 136 ur, kar je 47 odstotkov maksimalnega možnega trajanja.

Padavine so minulo zimo zatajile. Decembra jih je v desetih dneh padlo (kot sneg) samo 50 mm, kar je komaj 39 odstotkov normalne mesečne množine, ki znaša 119 mm. Januar je bil izjemno suh. Padlo je komaj 1 mm (z besedo: eden) padavin, kar je samo 1 odstotek normalne januarске množine padavin, ki znaša 107 mm. Februar je zamujeno skušal nadoknaditi. V zadnji dekadi meseca je padlo 99 mm padavin, kar je 113 odstotkov normalne februarске množine padavin. Padavine vseh treh zimskih mesecev so padale samo kot sneg. Snežna odeja je ležala vso zimo, vendar so njene maksimalne mesečne višine zelo zaostajale za doslej znanimi mesečnimi maksimalnimi višinami snežne odeje. Najvišja decembrska snežna odeja je bila debela 50 cm (dne 15. decembra), kar je komaj šestina doslej znane maksimalne decembrske debeline snežne odeje, ki je 25. decembra 1982 merila 304 cm. Januarja je bila snežna odeja še tanjša; med 1. in 19. januarjem je bila samo 30 cm debela, preostale dneve pa je bila še tanjša. Dne 30. januarja 1977 je bila kar 13-krat debelejša, saj je merila 434 cm. Zadnje dni februarja se je njena debelina povečala na 80 cm, kar je slaba sedmina doslej znane maksimalne februarске debeline snežne odeje na Kredarici (521 cm dne 28. februarja 1977). Kakšne so bile zimske snežne razmere na Kredarici leta 1952, ko je Gorenjsko in Bovško pokrivala izjemno debela snežna odeja, ne vemo, ker takrat na Kredarici še ni bilo meteorološke opazovalnice.

Kako izjemno suha je bila minula zima, nam pove še podatek, da med 22. decembrom 1988 in 22. februarjem 1989 (razen 8. januarja 1989, ko je padlo 1,4 mm padavin) na Kredarici ni bilo padavin. Tako izjemno suhe zime še nismo doživeli.

Pravijo, da davkarja in zima ne prizaneseta. Če bo ta ljudska izkušnja držala, se nam bo želja izpolnila in zadovoljila smučarje. Če izdatnih padavin ne bo, bo ledenik močno hiral, pa tudi v dolinah poleti ne bomo imeli vode.

Planinci in alpinisti so imeli minulo zimo v gorah lepo, suho in toplo vreme, smučarji pa niso prišli na svoj račun.

Iz nekaterih slovenskih planinskih društev že več let nismo dobili v uredništvo Planinskega vestnika nobenega glasu. Ali ta društva nič ne delajo — ali pa ne delajo njihovi društveni propagandisti in kulturniki. Spomnite jih kdajpakdaj, čemu ste jim zaupali te društvene funkcije!

In memoriam: Wastl Mariner

Četrtega aprila je končal svojo življenjsko in gorniško pot Wastl Mariner, profesor in alpinist, predvsem pa gorski reševalec iz Innsbrucka na Tirolskem, ki je komaj dober teden prej, 23. marca, dopolnil 80 let.

V Sloveniji ga poznamo predvsem gorski reševalci; nanj nas spominjajo med drugim vitel, pa gorska nosila, ki jih po domače imenujemo kar »mariner«.

Naše poznanstvo sega v prva povojna leta, posebej pa v čas, ko je slovenska in jugoslovanska GRS postala družinski član IKAR — Mednarodne komisije za reševanje v gorah.

Wastl je po zaključku druge svetovne vojne, leta 1945, na moč prizadevno poskušal med vojno zbrane izkušnje in znanje, predvsem pa učinkovito reševalno opremo, uvesti v civilno rabo.

Kot strokovnjak in pobudnik je pripravil mednarodna srečanja reševalcev vse od leta 1948 naprej. To je čas, ki šteje za začetek, prva snovanja in mladostna leta IKAR.

Po nalogu Mednarodne unije planinskih združenj — UIAA je leta 1955 v Boznu na Južnem Tirolskem sklical zastopnike vseh alpskih dežel, ki so med 29. in 30. oktobrom v hotelu Mondschein še formalno ustanovili IKAR kot osrednjo strokovno organizacijo gorskih reševalcev. Ob ustanovitvi se je modro odpovedal dolžnosti predsednika v korist zdravnika-reševalca iz nevtralne Švice dr. Rudija Campella. V organizaciji je prevzel mesto predsednika podkomisije za tehniko reševanja in opremo, ki jo je uspešno vodil več kot trideset let in kronal z odličnim priložnikom »Neuzeitliche Bergrettungstechnik«. Ob 80-letnem jubileju je po številnih čestitkah z lastnimi besedami najlepše razkril svoje bistvo. Takole pravi:

»Priznanje za delo v alpinizmu in gorski reševalni službi mi je v veliko čast. V ključnem obdobju mojega čudovito lepega življenja z gorami se mi potrjuje, da sem z uspehom izpolnjeval dolžnosti, ki sem jih jemal kot nekaj samoumevnega in kar sem opravljal v dokaz hvaležnosti za vse, česar sem bil v dolgih šestdesetih letih deležen v gorah.

Nikdar, odkar živim, nisem ničesar jemal brez zahvale, kot da mi nujno pripada. Na stara leta mi to daje prijeten občutek; pomirjen sem in hkrati vesel, da v gorah nisem stregel samo lastnim užitekom.«